

فصلنامه پژوهش‌های دانش انتظامی، سال بیست‌وششم، شماره ۱، بهار ۱۴۰۳

صص ۵۵-۳۳

طراحی الگوی مدیریت جرم‌یابی زمین‌خواری^۱

مهدی رسولی^۲، فریبا شایگان^۳، مهدی مقیمی^۴، علی اصانلو^۵

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۴/۲۷ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۲/۱۹

چکیده

زمینه و هدف: در مسئله جرم‌یابی زمین‌خواری، نیاز به طراحی یک الگوی مدیریتی جهت یکپارچه نمودن اجرای دستورالعمل‌های مصوب و البته متفرقه سازمان‌های ذی‌ربط می‌باشد. تحقیق حاضر با هدف ارائه الگوی مدیریت جرم‌یابی زمین‌خواری نگارش شده است.

روش: این پژوهش از نظر هدف کاربردی، از حیث ماهیت توصیفی-تحلیلی و از نظر روش آمیخته می‌باشد. جامعه مورد مطالعه در مرحله کیفی تحلیل مضمونی، خبرگان مطلع از موضوع و حجم نمونه در حد اشباع نظری به تعداد ۱۱ نفر از سازمان امور اراضی، حفاظت محیط‌زیست، وزارت راه و شهرسازی، فرماندهی انتظامی و دادستانی عمومی و انقلاب و در بخش کمی از کارشناسان جرم‌یابی زمین‌خواری پلیس امنیت اقتصادی هر استان جمعاً به تعداد ۳۲ نفر در نظر گرفته شده که باتوجه به کل شمار بودن، حجم نمونه معنا نداشت. در بخش کیفی، ابزار تحقیق مصاحبه نیمه ساختاریافته بوده که به‌منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها، از تحلیل مضمونی و کدگذاری باز و انتخابی استفاده گردید. در بخش کمی پیمایشی ضمن استفاده از آمارهای توصیفی و استنباطی، برای اولویت‌بندی از آزمون فریدمن و برای تجزیه و تحلیل داده‌ها، از نرم‌افزار SPSS بهره‌گیری شد.

یافته‌ها: در این پژوهش، ۴ بعد شامل: ۱- بعد مدیریت با ۳ مؤلفه مدیریت و فرماندهی، آموزش و انتصاب، ۲- بعد عوامل ساختاری با ۲ مؤلفه ساختار سازمانی و مقررات سازمانی، ۳- بعد طرح‌ریزی و برنامه‌ریزی با ۳ مؤلفه هدف‌گذاری، سیاست‌گذاری و آمار جرایم و ۴- بعد توسعه و اصلاح با ۲ مؤلفه ادامه فرآیند و تبدیل و اصلاح با مجموعاً ۲۲ شاخص برای مؤلفه‌های ده‌گانه مذکور به‌دست آمد.

نتیجه‌گیری: در اولویت‌بندی صورت گرفته، به ترتیب بعد عوامل ساختاری، طرح‌ریزی و برنامه‌ریزی، توسعه و اصلاح و مدیریت، دارای اولویت در طراحی الگوی مدیریت جرم‌یابی زمین‌خواری می‌باشند.

کلید واژه‌ها: جرم‌یابی، مدیریت، زمین‌خواری، جرم، کشف جرم

۱. مقاله برگرفته از رساله دکتری است.

۲. دانشجوی دکتری جرم‌یابی دانشگاه جامع علوم انتظامی امین، تهران، ایران (نویسنده مسئول)

mehdi.rasouli245@gmail.com

۳. استاد گروه علوم اجتماعی، دانشگاه جامع علوم انتظامی امین، تهران، ایران. Shayegan_fa@yahoo.com

۴. دانشیار گروه حقوق، دانشگاه جامع علوم انتظامی امین، تهران، ایران. m60_moghimi@yahoo.com

۵. دانشیار گروه جغرافیا، دانشکده فرماندهی و ستاد، دانشگاه جامع علوم انتظامی امین، تهران، ایران.

ali.osanlu@yahoo.com

مقدمه

در سال‌های اخیر در سرزمین پهناور ایران، اهمیت و ارزش زمین به‌نحو شگفت‌انگیزی نزد مردم افزایش یافته و زمینه بروز مخاصمات و جرائم را بر سر تصرف زمین در بین افراد جامعه به وجود آورده است. زمین‌های موات یا رها شده، بیشه‌های طبیعی، مراتع فاقد حریم، ارث بدون وارث و اموال عمومی که از غاصبان مسترد می‌شود، در اختیار حاکمیت جمهوری اسلامی است تا بر طبق مصالح عامه نسبت به آنها عمل شود. علیرغم تمام اقداماتی که دولت‌ها در جهت رسیدن به این هدف اعمال می‌کنند، تعرضات پنهان و آشکار به اراضی دولتی و از بین بردن حریم شهرها توسط عده‌ای سودجو از جمله مشکلاتی است که در این رابطه مشاهده و باعث بروز پدیده‌ای به نام زمین‌خواری شده است (دارابی‌فر، ۱۳۹۹، ۳۱).

مدیریت جرم‌یابی را باید یکی از حوزه‌های بسیار مهم و در عین حال مغفول علوم جرم‌یابی دانست. در صورت طراحی الگوی مدیریت، نظام‌مندی و انسجام تحقیقات جرم‌یابی، بیشترین نقش را بر کارایی و اثربخشی آن در کمک به جریان قانون برای احقاق حقوق بزه‌دیدگان و تحقق عدالت و مقبولیت سیستم عدالت کیفری در جامعه خواهد داشت (رحیمی، ۱۳۹۹، ۴۵). در راستای بهبود عملکرد پلیس در حوزه جرم زمین‌خواری و افزایش بازدهی و مقبولیت آن، همچنین هماهنگی و بهبود تعاملات به‌خصوص در میان مراجع قضایی و پلیس و سایر رده‌های نظارتی و امنیتی ذی‌ربط، وضعیت موجود در خصوص زمین‌خواری و نبود الگوی مدیریت جرم‌یابی این جرم، به‌عنوان دغدغه اصلی محقق را بر آن داشت به مطالعه در این زمینه پرداخته تا در پایان تحقیق، الگوی مدیریتی مورد نظر طراحی گردد.

کارآمدی و اثربخشی تحقیقات جرم‌یابی، در گرو انسجام و نظام‌مند بودن آن در قالب مدیریتی واحد است؛ الگوی مدیریت جرم‌یابی همواره به‌دنبال ارتقای کیفیت تحلیل‌ها و نظریه‌های کارشناسی بوده و وجود نظارت مؤثر بر کیفیت فرآیند این الگو، میزان پذیرش نظریه‌های جرم‌یابی را در نهادهای عدالت کیفری افزایش می‌دهد (فرجی‌ها،

۱۳۹۵، ۶). در سطح کلان کشور، طراحی الگوی مدیریت جرم‌یابی زمین‌خواری موجب بهره‌گیری بهتر از قوانین و مقررات بازدارنده، ایجاد هماهنگی لازم میان دستگاه‌های مرتبط با مدیریت زمین، ایجاد وحدت رویه در امر مبارزه با زمین‌خواری و از سوی دیگر ایجاد هم‌فکری و تجمیع پیشنهادات دستگاه‌های ذی‌ربط برای تصویب یک بسته جامع در جهت مقابله جدی با این پدیده می‌گردد. در صورت نبود الگوی جرم‌یابی زمین‌خواری، پلیس و کشور با رشد روز افزون این جرم به میزان فراتر از وضع موجود و خسارات ناشی از آن بر بدنه اقتصادی، کاهش تصرف زمین‌های دولتی و انفال همچنین کاهش رفع تعرض رو به رو خواهند شد. از سوی دیگر، عدم انجام این پژوهش و نپرداختن به چنین موضوعی، با توجه به نو ظهور بودن پلیس امنیت اقتصادی در کشور به‌عنوان تنها نهاد صالح و رسیدگی‌کننده به جرم زمین‌خواری در سطح فرماندهی انتظامی کشور و از سوی دیگر، اهمیت بسیار بالای مبارزه با این جرم، ممکن است بر ابهامات موجود در سیاست‌های مقابله‌ای با این جرم بیافزاید و پلیس را درگیر مسائل حاشیه‌ای نماید که خود موجب قدرت گرفتن مفسدین اقتصادی و زمین‌خواران و در نتیجه موجب افزایش وقوع جرائم می‌گردد؛ هر چند دستگاه‌ها و سازمان‌های دخیل، تلاش‌هایی را در این زمینه داشته باشند.

بنابراین تحقیق حاضر با توجه به خلاءهای موجود در زمینه پدیده زمین‌خواری، به‌دنبال پاسخ این سؤال اصلی است که: الگوی مدیریت جرم‌یابی زمین‌خواری چگونه است؟

پیشینه و مبانی نظری

پیشینه

دارابی فر (۱۳۹۹)، در پژوهشی باعنوان «آسیب‌شناسی مقابله با پدیده زمین‌خواری در استان کردستان» در دانشکده علوم و فنون اطلاعات و آگاهی دانشگاه علوم انتظامی امین انجام داده که این تحقیق از نظر نوع و هدف کاربردی و از نظر روش و ماهیت توصیفی-تحلیلی از نوع پیمایشی است. جامعه آماری پژوهش تمامی کارکنان پلیس آگاهی فرماندهی انتظامی استان کردستان بوده که برای تعیین حجم نمونه از فرمول

کوکران استفاده و بر این اساس حجم نمونه ۱۱۳ نفر تعیین گردید. در این تحقیق محقق ضمن جرم‌انگاری زمین‌خواری، به استناد قوانین موجود و لزوم برخورد با آن طبق قانون و دستورالعمل‌های درون سازمانی، به آسیب‌ها و ابهامات قانونی و سازمانی در امر مبارزه با آن پرداخته است. اجرای دستورالعمل‌های پلیس امنیت اقتصادی ناجا و تعامل پلیس با نهادهای دیگر از جمله بسیج، واجا و قوه قضائیه در مقابله با این جرم در سطح استان کردستان، از نتایج این تحقیق می‌باشند.

رحیمی (۱۳۹۹)، در پژوهشی باعنوان «الگوهای تحقیقات جنایی در جرم‌یابی» در راستای بررسی الگوهای موجود به منظور استفاده از آنها، در مرکز تحقیقات کاربردی پلیس آگاهی ناجا انجام داده است. این تحقیق از نظر هدف کاربردی و از نظر روش، توصیفی-تحلیلی می‌باشد که با مراجعه به اسناد و منابع علمی با استفاده از ابزار فیش برداری اقدام به جمع‌آوری داده‌های مورد نیاز و سپس توصیف و تحلیل آنها نموده است. الگوبرداری از مدل‌های ارائه شده در این تحقیق و استفاده از نقاط قوت و برجسته این مدل‌ها با در نظر گرفتن شرایط حقوقی کشور ایران می‌تواند راهگشای انجام تحقیقات جنایی اثربخش برای سازمان پلیس و محققان جنایی و کارآگاهان باشد؛ همچنین انسجام و نظام‌مند بودن تحقیقات جنایی و داشتن طرح تحقیقاتی که خود موجب اثربخشی و به نتیجه رسیدن اقدامات پلیس در مسائل جنایی می‌گردد از نتایج این تحقیق است.

رفیعی کیا، وروایی، ذوالفقاری و عبادی نژاد (۱۳۹۸)، در پژوهشی باعنوان «طراحی الگوی مدیریت پیشگیری انتظامی از تکرار جرائم (مورد مطالعه: جرم سرقت مسلحانه)» در پژوهش‌نامه نظم و امنیت انتظامی انجام داده‌اند. این پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی است که با رویکرد آمیخته با طرح اکتشافی انجام شد. در رویکرد کیفی، روش تحلیل محتوا و در رویکرد کمی، روش توصیفی از نوع پیمایشی است. جامعه آماری آن را در بخش کیفی کلیه خبرگان و صاحب‌نظران حوزه پیشگیری انتظامی، به

تعداد ۵۰ نفر و در بخش کمی کلیه کارشناسان و مسئولان حوزه پیشگیری انتظامی که تعداد آنها را ۱۱۳۶ نفر تشکیل می‌دهند. بر اساس یافته‌های تحقیق، متغیر پیشگیری انتظامی از تکرار جرم سرقت مسلحانه و به عنف شامل ابعاد پیشگیری کیفری بزهکار محور، پیشگیری غیر کیفری (وضعی) بزه‌دیده و پیشگیری غیر کیفری (اجتماعی) بزهکار محور است. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که مدیریت پیشگیری انتظامی از تکرار سرقت مسلحانه دارای سه بعد پیشگیری کیفری بزهکار محور، پیشگیری غیر کیفری (وضعی) بزه‌دیده و پیشگیری غیر کیفری (اجتماعی) بزهکار محور و دارای هفت مؤلفه شدت در فرآیند کیفری مجازات، قطعیت در فرآیند کیفری مجازات، تسریع در فرآیند کیفری مجازات، پیشگیری از طریق طراحی محیط، پیشگیری راهبردی محیطی، پیشگیری رشد مدار، پیشگیری جامعه مدار است. لذا تأثیر پیشگیری غیر کیفری (اجتماعی) بزهکار محور بر پیشگیری انتظامی از تکرار سرقت مسلحانه در رتبه اول قرار دارد و وضعیت موجود مدیریت پیشگیری انتظامی از تکرار سرقت مسلحانه مطلوب است.

نجف بیگی، ادیب زاده، موسی خانی، دانش فرد و عالم تبریز (۱۳۹۶)، در پژوهشی با عنوان «طراحی الگوی مدیریت عملکرد برای سازمان‌های دولتی» در فصلنامه مدیریت منابع در نیروی انتظامی انجام داده‌اند. این تحقیق از نظر هدف کاربردی و از نظر روش، توصیفی-اکتشافی است. در اجرای این پژوهش از دو رویکرد کیفی و کمی به صورت تلفیقی استفاده شده است. ابتدا از طریق انجام روش کیو و با طراحی فضای گفتمان و نظرخواهی از ۳۰ نفر از خبرگان، الگوی مدیریت عملکرد طراحی شد و در فاز کمی به کمک تحلیل عاملی تأییدی این مدل در سطح سه دستگاه دولتی شامل وزارت آموزش و پرورش، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور مورد آزمون قرار گرفت. بر اساس یافته‌های تحقیق، الگوی مدیریت عملکرد نهایی، در قالب سه سطح (کارکنان، مدیران و سازمان) و چهار بعد (فرآیندی، محتوایی، زمینه‌ای

و بهبود و توسعه عملکرد به همراه شاخص‌های مرتبط، شناسایی و طبقه‌بندی شده است. نتایج این پژوهش حاکی از این است که شاخص‌های مربوط به الگوی مدیریت عملکرد ۱۶۹ شاخص بوده که در چهار بعد فرآیندی، محتوایی، زمینه‌ای و بهبود و توسعه عملکرد در سه سطح مدیران، کارکنان و سازمان تعریف شد. بر این اساس، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور وضعیت بهتری از لحاظ شاخص‌ها نسبت به دو دستگاه دولتی دیگر دارد و بر اساس نتایج حاصل از این پژوهش، پیشنهادهایی برای پیاده‌سازی الگوی مدیریت عملکرد در سازمان‌های دولتی ارائه شده است.

رازانی، نیازخانی و طالبیان (۱۳۹۶)، در پژوهشی با عنوان «بررسی رابطه شیوه‌های کشف جرائم اقتصادی با تأکید بر زمین‌خواری» در دانشکده علوم و فنون اطلاعات و آگاهی دانشگاه علوم انتظامی امین با هدف بررسی شیوه‌های کشف جرائم اقتصادی با تأکید بر زمین‌خواری در استان چهارمحال و بختیاری و به روش هم‌بستگی - پیمایشی انجام داده‌اند. جامعه آماری پژوهش شامل تمامی کارکنان پلیس آگاهی استان بوده که به‌وسیله آزمون کوکران و به‌صورت تصادفی ساده از بین آنها انتخاب گردید. یافته‌ها نشان داد در بررسی فرضیه کلی پژوهش بین اقدامات پلیسی و کشف زمین‌خواری با مقدار هم‌بستگی ۰,۵۶۰ رابطه مثبت وجود دارد. همچنین بین اقدامات اطلاعاتی و کشف جرائم زمین‌خواری با ضریب ۰,۵۳۹، بین اقدامات انتظامی و کشف جرائم زمین‌خواری با ضریب ۰,۴۱۱ و بین اقدامات کارآگاهی و کشف جرائم زمین‌خواری با ضریب هم‌بستگی ۰,۷۳۰ ارتباط مثبت وجود دارد. در بررسی معادله رگرسیونی متغیرهای مستقل نیز اقدامات کارآگاهی بیشترین قدرت پیش‌بینی کشف جرائم زمین‌خواری را دارد. نتایج نشان داد با تقویت اقدامات کارآگاهی، اقدامات اطلاعاتی و انتظامی می‌توان شاهد پیشگیری و کشف جرائم زمین‌خواری در استان چهارمحال و بختیاری بود.

ویکول^۱ (۲۰۱۷)، در پژوهشی با عنوان «کشاورزی قراردادی، جایگزینی فراگیر برای زمین‌خواری»^۲ انجام که در آن، کشاورزی قراردادی را به‌عنوان یکی از اشکال مهم تصاحب زمین معرفی می‌کند؛ به این صورت که روابط نابرابر و قدرت مَلّاکین، خانوارهای شرکت‌کننده را در برابر بدهی آسیب‌پذیر می‌کند. در سده اخیر، توجه به پدیده زمین‌خواری در کشاورزی قراردادی، به‌عنوان یک جایگزین بالقوه فراگیر برای خرده‌مالکان برای تصاحب کامل زمین‌های کشاورزی توسط سرمایه‌تجاری-کشاورزی شناسایی شده است. تمرکز این تحقیق، مطالعه موردی کشاورزی قراردادی سیب زمینی، در ایالت ماهاراشترای هند است. این تحقیق با اتخاذ یک رویکرد معیشتی مبتنی بر اقتصاد سیاسی کشاورزی ارضی، استدلال می‌کند که به‌جای جایگزینی فراگیر برای غصب زمین، کشاورزی قراردادی در محل مورد مطالعه، نشان‌دهنده راه دیگری در راستای زمین‌خواری است.

کیس^۳ (۲۰۱۶)، در پژوهشی با عنوان «نقشه‌شناختی فازی برای مدل‌سازی مشکلات مدیریت پروژه»^۴ انجام و آورده است مدیریت پروژه، فرآیند پیچیده‌ای است که تحت تأثیر عوامل زیادی از جمله محیط خارجی و یا عوامل داخلی قرار دارد که بعضاً یا کلاً تحت کنترل مدیر است. پروژه‌های مدیریتی، مشخصاً شامل ترکیب پیچیده‌ای از برنامه‌ریزی جامع و آگاهانه، ارزیابی پویا، و تحلیل تغییرات عوامل داخلی و خارجی و توسعه و ارتباط راهبردهای به‌روزرسانی شده در محدوده عمر فرآیند است. مدیریت پروژه شامل تعامل و تحلیل سیستم‌های زیادی هستند که نیازمند یکپارچه‌سازی و ارزیابی مستمر حجم زیادی از اطلاعات است. این تحقیق به معرفی و توسعه مدیریت پروژه می‌پردازد و مدل مفهومی انتزاعی مرتبط با تعامل مفاهیم را به‌منظور کاربرد مدیریت پروژه ارائه می‌دهد.

1. Vicol

2. Is contract farming an inclusive alternative to land grabbing

3. Case

4. Fuzzy Cognitive Map to Model Project Management Problems

مبانی نظری

الگو: کارکرد الگو عبارت است از کوشش برای ساده‌تر کردن و آسان‌تر فهماندن واقعیت از طریق تنظیم عناصر و وارد کردن نظم در آنها. مثلاً می‌توان طرح منطقی روابطی را که بین برخی از عناصر یک سیستم وجود دارد به شکل یک پیکره درآورد (توسلی، ۱۳۹۵، ۱۴۲).

مدیریت: تعاریف بسیار زیادی در شناساندن مفهوم مدیریت وجود دارد که هر کدام به‌نحوی بر تبیین این واژه به ما کمک می‌کند. در ذیل به برخی از این تعاریف اشاره می‌شود: مدیریت یعنی کار کردن به‌وسیله افراد و گروه‌ها برای تحقق هدف‌های سازمانی (بلانچارد، ۲۰۱۸، ۱۳). مدیریت فرآیندی است اجتماعی که با به‌کارگیری مهارت‌های انسانی، مفهومی، تخصصی، علمی، هنری و تجربی، کلیه منابع انسانی، ارزشی، مالی و فناوری را سازمان‌دهی و از طریق تأمین نیازهای مادی، روحی، عاطفی، معنوی و منابع انسانی، هدف‌های سازمان را محقق می‌سازد (ذوالفقاری، خورشیدی، ۱۳۹۶، ۱۶). مدیریت فرآیند به‌کارگیری مؤثر و کارآمد منابع مادی و انسانی در برنامه‌ریزی، سازماندهی، بسیج منابع و امکانات، هدایت و کنترل است که برای دستیابی به اهداف سازمانی و بر اساس نظام ارزشی مورد قبول صورت می‌گیرد (رضائیان، ۱۳۹۵، ۵). **مینتزبرگ**^۱ مدیریت را با مسئولیت یک مجموعه هم‌ارز می‌داند و می‌گوید: "مدیر کسی است که مسئولیت کل یک سازمان یا بخش تفکیک شده و قابل تشخیصی از سازمان بر عهده اوست." **مینتزبرگ** در بررسی وظایف مدیر به تعریف هنری **فایول**^۲ در کتاب مدیریت عمومی و صنعتی، منتشر شده در سال ۱۹۱۶ اشاره می‌کند که در آن، **فایول** وظایف مدیریت را در قالب پنج عنوان فهرست می‌کند: برنامه‌ریزی، سازماندهی، رهبری، هماهنگی و کنترل (رضائیان، ۱۳۹۵، ۳۵).

۱. Mintzberg

۲. Henri Fayol

جرم‌یابی: علوم جنایی علمی هستند که در ارتباط با جرم و پدیده مجرمانه بوده و از زوایای گوناگون، قابل مطالعه و طبقه‌بندی می‌باشند (فرجی‌ها، ۱۳۹۵، ۲۲). برخی از حقوق‌دانان، علوم جنایی را به صورت کلی به دو بخش تقسیم کرده‌اند: نخست جرم‌شناسی که عبارت است از مطالعه علمی وقوع جرم و دوم جرم‌یابی که عبارت است از بررسی چگونگی وقوع جرائم و ترتیب کشف و اثبات آن. جرم‌یابی رشته‌ای از علوم جنایی و شامل یک سلسله علوم و فنون در حوزه تخصصی و فنی است که از اصول علمی برای شواهد در پرونده‌های جنایی استفاده می‌کند و هدف از آن کشف وقوع بزه، جمع‌آوری دلایل، حفظ آثار آن، تشخیص هویت بزهکار و راه‌های مؤثر برای پیدا کردن مجرم است. به بیان دیگر، جرم‌یابی علمی است که درباره کاربرد علوم مادی در کشف جرائم و شناسایی مجرمان و اثبات جرم بحث نموده و به سه شاخه پلیس علمی (کشف علمی جرائم)، پزشکی قانونی و روان‌شناسی قضایی تقسیم می‌شود (نجابتی، ۱۳۹۳، ۹۴). پلیس علمی (کشف علمی جرائم) به‌عنوان یکی از شاخه‌های مهم جرم‌یابی، رابطه‌ای تنگاتنگ با جرم‌شناسی که از شاخه‌های دیگر آن است دارد. بدین ترتیب که جرم‌شناسی ضوابط قانونی برای اقامه شکایت، تعقیب جرم، کشف جرم، شناسایی مجرم، جمع‌آوری دلایل، بازرسی محل و امثال آن را ارائه می‌دهد و پس از آن، پلیس علمی وارد صحنه شده و ضوابط علمی لازم برای کشف علمی جرائم و ارائه ادله علمی برای انتساب جرم به یک متهم و اقناع وجدانی قاضی برای صدور حکم را ارائه می‌دهد (نجابتی، ۱۳۹۳، ۷).

زمین‌خواری: زمین‌خواری یا غصب زمین به فرآیند خریداری یا اجاره قطعات بزرگ زمین توسط شرکت‌های خصوصی و چند ملیتی، دولت‌ها و افراد اطلاق می‌شود که با هدف استفاده در صنایع کشاورزی، تولید عمده محصولات غذایی یا ساخت و ساز املاک انجام می‌گیرد. زمین‌خواری یکی از جرائم رایجی است که در رابطه با املاک و اراضی بوده و از اجتماع چند جرم دیگر از جمله تصرف غیرقانونی و

غیرمجاز، جعل اسناد و مدارک، تغییر کاربری املاک و اراضی کشاورزی و باغی، قطعه‌بندی و جداسازی غیرقانونی، نقل و انتقالات، فروش و در نهایت کلاهبرداری در اراضی و املاک به وجود می‌آید. علی‌رغم این که در گفتمان مسئولان و متولیان امور منابع ملی و دولتی و مسئولان دستگاه قضایی، استفاده فراوانی از واژه زمین‌خواری می‌شود، ولی تاکنون تعریف حقوقی دقیقی از واژه مذکور نگردیده و حدود و ثغور آن مشخص نشده است (نادریور، ۱۳۹۵، ۳۰). البته می‌توان زمین‌خواری را این‌گونه تعریف نمود: مجموعه اقدامات غیرقانونی نسبت به اراضی ملی و دولتی که در نهایت منجر به تصاحب غیرقانونی و تغییر کاربری اراضی مذکور می‌گردد (میرمحمدصادقی، رجبعلی، ۱۳۹۶، ۵۵). در جدول شماره ۱ چارچوب نظری تحقیق آورده شده است:

جدول ۱. چارچوب مفهومی پژوهش

ردیف	نظریه	نظریه پرداز	مفهوم نظریه
۱	فراگرد مدیریت	فایول	ارائه ۱۴ اصل برای بهبود مدیریت
۲	پست‌مدرن	مارک میلوانویچ	جرم محصول نظام عدالت کیفری
۳	نظم	دلماس مارتی	تنوع فعالیت‌های اقتصادی زمینه‌ساز بروز جرائم اقتصادی
۴	بی‌هنجاری	امیل دورکیم	فقدان ضابطه کنترلی و مدیریت اخلاقی ریشه جرم زمین‌خواری

روش

پژوهش از نظر هدف کاربردی، از حیث ماهیت توصیفی-تحلیلی و از نظر روش آمیخته (کیفی- کمی) می‌باشد. جامعه مورد مطالعه در مرحله کیفی تحلیل مضمون، خبرگان مطلع، کارشناسان و مسئولان مرتبط بوده که حجم نمونه در حد اشباع نظری و به تعداد ۱۱ نفر بوده است. در بخش کمی نیز، جامعه آماری از کارشناسان جرم‌یابی زمین‌خواری پلیس امنیت اقتصادی هر استان به تعداد یک نفر و جمعاً به تعداد ۳۲ نفر در نظر گرفته شده که با توجه به کل شمار بودن، حجم نمونه معنا نداشت. در بخش کیفی، ابزار تحقیق مصاحبه نیمه ساختار یافته بوده که به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها در این بخش، از تحلیل مضمونی و کدگذاری باز و انتخابی استفاده گردید. برای تجزیه و تحلیل آماری داده‌های کمی پژوهش حاضر، از آزمون t یک نمونه‌ای و برای رتبه‌بندی از آزمون فریدمن استفاده شده است. پرسشنامه پژوهش در چهار بعد، ده مؤلفه و ۲۲ گویه (شاخص) و با استفاده از طیف لیکرت تنظیم شده است. به منظور سنجش روایی ابزار پرسشنامه، با لحاظ نمودن نظرات جامعه آماری که همگی از متخصصین در حوزه موضوع پژوهش می‌باشند، مفاهیم اصلی تحقیق توسط اساتید دانشگاه علوم انتظامی امین مورد تأکید قرار گرفت. با استفاده از روش محاسبه آلفای کرونباخ پرسشنامه مورد آزمون پایایی قرار گرفت که ضریب اعتبار آن ۰/۸۶۸۱ به دست آمد. به منظور بررسی نرمال بودن متغیرهای تحقیق از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف بهره گرفته شد. برای انجام آزمون‌های آماری نیز از نرم افزار آماری SPSS استفاده شده است. در جدول ۲ خلاصه روش تحقیق آمده است:

جدول ۲. خلاصه روش تحقیق

روش	نوع / رویکرد	جامعه آماری / مشارکت کننده	حجم نمونه	روش نمونه گیری	ابزار تحقیق	روش تجزیه و تحلیل داده

تحلیل مضمونی و کدگذاری	مصاحبه نیمه ساختار یافته	هدفمند	در حد اشباع	اساتید و خبرگان و صاحب‌نظران حوزه زمین خواری	تحلیل مضمون	کیفی
توصیفی - استنباطی	پرسشنامه محقق ساخته مستخرج از نتایج کیفی	-	کل شمار به تعداد ۳۲ نفر	کارشناسان پلیس امنیت اقتصادی در کل استان‌ها، هر استان یک نفر	پیمایشی	کمی

یافته‌ها

بر اساس اطلاعات جمعیت‌شناختی، از میان مصاحبه‌شوندگان در بخش کیفی، تعداد ۳ نفر دارای مدرک دکتری، ۶ نفر دارای مدرک کارشناسی ارشد و ۲ نفر دارای مدرک کارشناسی می‌باشند. از نظر سنی تعداد ۳ نفر از مصاحبه‌شوندگان بین ۳۱ تا ۴۰ سال، ۵ نفر بین ۴۱ تا ۵۰ سال و ۳ نفر بالای ۵۰ سال بوده‌اند. از نظر سنوات خدمت نیز ۲ نفر دارای سابقه کار ۱۶-۲۰ سال، ۵ نفر ۲۰-۲۵ سال و ۴ نفر دارای سابقه کار بالای ۲۵ سال هستند. از میان پاسخ‌گویان در بخش کمی نیز ۶ نفر بین ۴۰ تا ۴۵ سال، ۱۲ نفر بین ۴۶ تا ۵۰ سال، ۹ نفر بین ۵۱ تا ۵۵ سال و ۵ نفر از آنها ۵۶ سال به بالا سن داشته‌اند. ۱۷ نفر از پاسخ‌گویان دارای مدرک تحصیلی کارشناسی، تعداد ۱۱ نفر کارشناسی ارشد و ۴ نفر نیز دارای تحصیلات دکتری بوده‌اند. همچنین ۸ نفر از پاسخ‌گویان بین ۱۵ تا ۲۰ سال، ۱۴ نفر بین ۲۱ تا ۲۵ سال و ۱۰ نفر از آنها ۲۶ سال به بالا، سابقه خدمت داشته‌اند. ضمناً ۲۲ نفر از مصاحبه‌شوندگان، افسر جزء و ۲۳ نفر افسر ارشد بوده‌اند. در جدول ۳ فرآیند کدگذاری در روش تحلیل مضمون به روش براون و کلارک آمده است:

جدول ۳. کدگذاری در روش تحلیل مضمون (براون و کلارک، ۲۰۱۶)

مرحله	گام	اقدام
	آشنایی با متن	مکتوب کردن داده‌ها (در صورت لزوم)

مطالعه اولیه و مطالعه مجدد داده‌ها	کد گذاری و ایجاد کدهای اولیه	تجزیه و توصیف متن
نوشتن ایده‌های اولیه		
پیشنهاد چهارچوب کد گذاری و تهیه قالب مضامین		
تفکیک متن به بخش‌های کوچک‌تر		
کد گذاری ویژگی‌های جالب داده‌ها	جستجو و شناخت مضامین	
تطبیق دادن کدها با قالب مضامین		
استخراج مضامین از بخش‌های کد گذاشته متن		
پالایش و بازبینی مضامین	ترسیم شبکه مضامین	تشریح و تفسیر متن
مرتب کردن مضامین		
انتخاب مضامین پایه، سازمان دهنده و فراگیر		
ترسیم نقشه‌های مضامین	تحلیل شبکه مضامین	ترکیب و اقدام
اصلاح و تأکید شبکه‌های مضامین		
تعریف و نام گذاری مضامین		
توصیف و توضیح شبکه مضامین		
تلخیص شبکه مضامین و بیان مختصر و صریح آن	تدوین گزارش	
استخراج نمونه‌های جالب داده‌ها		
مرتبط کردن نتایج تحلیل با سوالات تحقیق و مبانی نظری		
نوشتن گزارش علمی و تخصصی از تحلیل‌ها		

در جدول ۴ ابعاد، مولفه‌ها و شاخص‌های مستخرج از نظرات مصاحبه‌شوندگان در بخش کیفی آمده است:

جدول ۴. ابعاد، مولفه‌ها و شاخص‌های مستخرج از نظرات مصاحبه‌شوندگان در بخش کیفی

شاخص	مولفه	بعد	ردیف
مدیریت رده‌های عملیاتی	مدیریت و فرماندهی	مدیریت	۱
شیوه هدایت‌گری سلسله‌مراتب			
آموزش بر اساس اطلاعات جرائم زمین‌خواری	آموزش		
آموزش معیارها، رویه‌ها و استانداردهای جرم‌یابی			

میزان انتقال تجارب کشف جرائم به کارکنان			
انتصاب بر اساس تخصص و مهارت	انتصاب		
انتصاب بر اساس شایستگی			
ساختار کشف جرائم زمین خواری در سایر پلیس‌های تخصصی	ساختار	عوامل ساختاری	۲
سازماندهی کارکنان متناسب با گستردگی جرم زمین خواری	سازمانی		
ماهیت مقررات از نظر انعطاف‌پذیری	مقررات		
دستورالعمل‌ها و شیوه‌نامه‌های جرم‌یابی زمین خواری	سازمانی		
میزان وقوع جرم زمین خواری	هدف‌گذاری	طرح‌ریزی و برنامه‌ریزی	۳
میزان پیشگیری از جرم زمین خواری			
شناسایی الگوهای محلی و ملی جرم زمین خواری			
میزان به‌کارگیری فناوری‌های جدید	سیاست‌گذاری		
توانمندسازی کارکنان سازمان‌های ذی‌ربط به‌ویژه پلیس امنیت اقتصادی			
نوع تحلیل‌های عملیاتی مبتنی بر آمار جرائم	آمار جرائم		
نحوه احصاء آمار جرائم به تفکیک بزه‌کار، بزه‌دیده و مجرم			
مهندسی مجدد ساختارها و استانداردهای اداری معطوف به اهداف	ادامه فرآیند	توسعه و اصلاح	۴
بهبود مستمر فرآیندها			
اصلاح فرآیند با رویکرد مدیریت کیفیت جامع	تبدیل و اصلاح		
حذف تشریفات زائد به‌منظور تسهیل و بهبود جریان کارها			

در جدول ۴ رتبه‌بندی شاخص‌ها به تفکیک ابعاد بر مبنای نظر پاسخ‌گویان به پرسشنامه در بخش کمی آمده است:

جدول ۴. رتبه بندی شاخص‌ها به تفکیک ابعاد بر مبنای نظر پاسخ‌گویان به پرسشنامه در بخش

کمی

ردیف	بعد	شاخص	میانگین
۱	مدیریت	مدیریت رده‌های عملیاتی	۴/۳۳
		آموزش معیارها، رویه‌ها و استانداردهای جرم‌یابی	۴/۲۷
		آموزش بر اساس اطلاعات جرائم زمین‌خواری	۴/۱۴
		انتصاب بر اساس تخصص و مهارت	۳/۹۹
		شیوه هدایت‌گری سلسله مراتب	۳/۹۹
		انتصاب بر اساس شایستگی	۳/۴۳
		میزان انتقال تجارب کشف جرائم به کارکنان	۳/۲۴
۲	عوامل ساختاری	دستورالعمل‌ها و شیوه‌نامه‌های جرم‌یابی زمین‌خواری	۴/۶۱
		ساختار کشف جرم زمین‌خواری در سایر پلیس‌های تخصصی	۴/۱۰
		ماهیت مقررات از نظر انعطاف‌پذیری	۳/۹۴
		سازماندهی کارکنان متناسب با گستردگی جرم زمین‌خواری	۳/۷۴
۳	طرح ریزی و برنامه ریزی	شناسایی الگوهای محلی و ملی جرم زمین‌خواری	۴/۵۲
		نوع تحلیل‌های عملیاتی مبتنی بر آمار جرائم	۴/۴۸
		توانمندسازی کارکنان سازمان‌های ذی‌ربط به‌ویژه پلیس امنیت اقتصادی	۴/۳۴
		نحوه احصاء آمار جرم به تفکیک پزهکار، بزه‌دیده و مجرم	۳/۹۶
		میزان پیشگیری از جرم زمین‌خواری	۳/۹۱
		میزان وقوع جرم زمین‌خواری	۳/۸۵
		به‌کارگیری فناوری‌های جدید	۳/۱۸
۴	توسعه و اصلاح	اصلاح فرآیند با رویکرد مدیریت کیفیت جامع	۴/۳۱
		حذف تشریفات زائد به‌منظور تسهیل و بهبود جریان کارها	۴/۲۵
		بهبود مستمر فرآیندها	۳/۹۷

۳/۲۲	مهندسی مجدد ساختارها و استانداردهای اداری معطوف به اهداف		
------	--	--	--

جهت بررسی نرمال بودن متغیرهای تحقیق (ابعاد طراحی الگوی مدیریت جرم‌یابی زمین‌خواری) از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف استفاده گردید که نتایج این آزمون‌ها در جدول ۵ درج شده است:

جدول ۵. نتایج آزمون‌های کولموگروف-اسمیرنوف جهت بررسی نرمال بودن متغیرهای مختلف تحقیق

متغیر	تعداد نمونه	مقدار آماره Z کولموگروف-اسمیرنوف	سطح معنی‌دار (Sig.)
بعد مدیریت	۳۲	۱/۳۰۹	۰/۰۷۱
بعد عوامل ساختاری	۳۲	۱/۳۶۴	۰/۰۶۲
بعد طرح ریزی و برنامه‌ریزی	۳۲	۱/۱۲۱	۰/۱۴۹
بعد توسعه و اصلاح	۳۲	۱/۲۳۷	۰/۱۲۴

با توجه به سطوح معنی‌داری به‌دست آمده که بزرگ‌تر از سطح آزمون ($\alpha=0/05$) می‌باشند، فرض صفر (H_0) رد نمی‌شود، یعنی می‌توان گفت تمامی متغیرهای تحقیق، دارای توزیع نرمال می‌باشند.

نمودار (۱) مقایسه میانگین میزان اولویت ابعاد مختلف در طراحی الگوی مدیریت جرم‌یابی زمین‌خواری را بر اساس نتایج آزمون تحلیل واریانس فریدمن نشان می‌دهد:

نمودار ۱- مقایسه میانگین میزان اولویت ابعاد مختلف در طراحی الگوی مدیریت جرم‌یابی زمین‌خواری

نمودار (۲) مدل نهایی پژوهش استخراج شده از یافته‌های کیفی و کمی می‌باشد:

نمودار ۱- مدل نهایی پژوهش، استخراج شده از یافته‌های کیفی و کمی

بحث و نتیجه‌گیری

رشد معضل تغییر کاربری و تصرف غیر قانونی زمین‌های دولتی و عمومی در چند دهه اخیر در ایران، علی‌رغم وجود قوانین و مقررات نسبتاً مقتضی و فعالیت سازمان‌های اجرایی و قضایی مختلف در خصوص مقابله با این پدیده، یکی از معضلات اجتماعی نگران‌کننده کشور محسوب می‌شود (مختاری، ۱۳۹۴، ۴۱). از آنجا که مراجع تصمیم‌گیری متعددی در خصوص مدیریت زمین در کشور وجود دارد و ارتباطات سنتی و کاغذی میان این دستگاه‌ها باعث شده عده‌ای سودجو بتوانند مرتکب برخی تخلفات شوند، با آسیب‌شناسی دقیقی که در این حوزه صورت می‌گیرد، می‌توان عوامل بروز این پدیده را به‌درستی تبیین نموده و با ایجاد هماهنگی میان دستگاه‌های اجرایی، موجب کوتاه نمودن دست سوءاستفاده‌گران و متصرفان به اراضی ملی کشور شد. بنابراین طراحی یک الگو در مدیریت جرم‌یابی زمین‌خواری یک ضرورت اجتناب‌ناپذیر است.

در جمع‌بندی بررسی پیشینه تحقیقات مرتبط صورت گرفته در خصوص موضوع پژوهش، از میان مجموع هفت پژوهش، می‌توان بیان داشت: با توجه به بعد مدیریت در طراحی الگوی مدیریت جرم‌یابی زمین‌خواری، نتایج تحقیق شامل مدیریت رده‌های عملیاتی، آموزش معیارها، رویه‌ها و استانداردهای جرم‌یابی، آموزش بر اساس اطلاعات جرائم زمین‌خواری، انتصاب بر اساس تخصص و مهارت، شیوه هدایت‌گری سلسله مراتب، انتصاب بر اساس شایستگی و میزان انتقال تجارب کشف جرائم به کارکنان می‌باشد که با نتایج تحقیق نجف‌بیگی و همکاران (۱۳۹۶) و کیس دنیزام (۲۰۱۶) همسو می‌باشد. نجف‌بیگی و همکاران (۱۳۹۶)، در تحقیق خود به شناسایی و طبقه‌بندی الگوی مدیریت عملکرد در قالب سه سطح (کارکنان، مدیران و سازمان) و چهار بعد (فرآیندی، محتوایی، زمینه‌ای و بهبود و توسعه عملکرد) به همراه شاخص‌های مرتبط و کیس دنیزام (۲۰۱۶)، به ارائه مدل مفهومی انتزاعی مرتبط با تعامل مفاهیم به‌منظور کاربرد مدیریت پروژه پرداخته‌اند. با توجه به بعد عوامل ساختاری در طراحی الگوی

مدیریت جرم‌یابی زمین‌خواری، نتایج تحقیق شامل دستورالعمل‌ها و شیوه‌نامه‌های جرم‌یابی زمین‌خواری، ساختار کشف جرم زمین‌خواری در سایر پلیس‌های تخصصی، ماهیت مقررات از نظر انعطاف‌پذیری و سازمان‌دهی کارکنان متناسب با گسترده‌گی جرم زمین‌خواری می‌باشند که با نتایج تحقیق دارایی‌فر (۱۳۹۹) و رحیمی (۱۳۹۹)، هم‌سو بوده است. دارایی‌فر (۱۳۹۹)، در تحقیق خود به تأثیرگذاری اجرای دستورالعمل‌های پلیس امنیت اقتصادی فراجا و تعامل با نهادهای دیگر از جمله بسیج، واجا و قوه قضائیه در مقابله با این جرم و رحیمی (۱۳۹۹)، به ارائه راهکارهای نظام‌مند بودن تحقیقات جنایی و داشتن طرح تحقیقاتی که موجب اثربخشی و نتیجه رسیدن اقدامات پلیس در مسائل جنایی می‌گردد، پرداخته‌اند. با توجه به بعد طرح‌ریزی و برنامه‌ریزی در طراحی الگوی مدیریت جرم‌یابی زمین‌خواری، نتایج تحقیق شامل میزان وقوع جرم زمین‌خواری، میزان پیشگیری از جرم زمین‌خواری، شناسایی الگوهای محلی و ملی جرم زمین‌خواری، به کارگیری فناوری‌های جدید، توانمندسازی کارکنان سازمان‌های ذی‌ربط، نوع تحلیل‌های عملیاتی مبتنی بر آمار جرائم و نحوه احصاء آمار جرم به تفکیک بزه‌کار، بزه‌دیده و مجرم می‌باشد که با نتایج تحقیق رازانی و همکاران (۱۳۹۶)، هم‌سو می‌باشد. رازانی و همکاران (۱۳۹۶)، به تقویت اقدامات کارآگاهی، اطلاعاتی و انتظامی در پیشگیری و کشف جرائم زمین‌خواری پرداخته‌اند. با توجه به بعد توسعه و اصلاح در طراحی الگوی مدیریت جرم‌یابی زمین‌خواری، نتایج تحقیق شامل مهندسی مجدد ساختارها و استانداردهای اداری معطوف به اهداف، بهبود مستمر فرآیندها، اصلاح فرآیند با رویکرد مدیریت کیفیت جامع و حذف تشریفات زائد به منظور تسهیل و بهبود جریان کارها می‌باشد که با نتایج تحقیق رفیعی کیا و همکاران (۱۳۹۸) و ویکول (۲۰۱۷) هم‌سو می‌باشند. رفیعی کیا و همکاران (۱۳۹۸)، به ابعاد متغیر پیشگیری انتظامی از تکرار سرقت مسلحانه شامل پیشگیری کیفی بزه‌کار محور، غیر کیفی (وضعی) بزه‌دیده و غیر کیفی (اجتماعی) بزه‌کار محور و ویکول (۲۰۱۷)،

به کشاورزی قراردادی به‌عنوان راه دیگری در راستای زمین‌خواری پرداخته‌اند؛ در واقع می‌توان بیان داشت یافته‌ها و نتایج پژوهش حاضر، هم‌سو با پیشینه پژوهش می‌باشند. بنابراین با در نظر گرفتن مطالب فوق و یافته‌ها و نتایج پژوهش حاضر، در راستای طراحی الگوی مدیریت جرم‌یابی زمین‌خواری، در ابتدا از حیث عوامل ساختاری نیاز است تا دستورالعمل‌ها و شیوه‌نامه‌های جرم‌یابی زمین‌خواری با رویکرد مسئول‌سازی سازمان‌های دخیل و محوریت پلیس امنیت اقتصادی تدوین و ساختار کشف جرم زمین‌خواری در سایر پلیس‌های تخصصی نیز تنظیم و ابلاغ گردد. با اقدام دستگاه قضایی، ماهیت مقررات از نظر انعطاف‌پذیری تغییر یافته و سازمان‌دهی کارکنان نیز متناسب با گستردگی جرم زمین‌خواری بهبود یابد. در واقع در قدم اول باید ساختار و مقررات سازمانی ارتقا یابد. با توجه به اولویت‌های مشخص شده در بخش کمی تحقیق، در قدم بعدی باید هدف‌گذاری و سیاست‌گذاری به‌گونه‌ای باشد که شناسایی الگوهای محلی و ملی جرم زمین‌خواری در دستور کار قرار گرفته و هم‌راستا با تحلیل‌های عملیاتی مبتنی بر آمار جرائم به‌دقت انجام شود. آمار جرم زمین‌خواری به تفکیک بزه‌کار و بزه‌دیده مشخص و میزان پیشگیری و وقوع این جرم نیز لحاظ گردد. اولویت و نتیجه بعدی، اصلاح فرآیندها و حذف تشریفات زائد به‌منظور تسهیل و بهبود جریان مدیریت جرم‌یابی زمین‌خواری است تا در ادامه نسبت به بهبود مستمر فرآیندها و مهندسی مجدد ساختارها و استانداردهای اداری اقدام لازم انجام پذیرد. در نهایت پس از توجه به عوامل ساختاری، طرح‌ریزی و برنامه‌ریزی و توسعه و اصلاح، باید با یک مدیریت واحد، دقیق و قوی، جرم‌یابی زمین‌خواری را به بهترین مدیریت نمود؛ مدیریتی که بر محور آموزش معیارها، رویه‌ها و استانداردهای جرم‌یابی و انتصاب بر اساس تخصص و مهارت و شایستگی و انتقال تجارب کشف جرائم به کارکنان باشد.

پیشنهادها

از آنجا که پلیس امنیت اقتصادی متشکل از سه زیرمجموعه تخصصی پلیس گمرک، پلیس مبارزه با قاچاق کالا و ارز و پلیس مبارزه با جرائم اقتصادی بوده که بی‌جویی پرونده‌های زمین‌خواری در حوزه پلیس اخیرالذکر می‌باشد، ابتدا فرماندهی و مدیریت کارگروه فراقوه ای مبارزه با زمین‌خواری بر عهده پلیس مبارزه با جرائم اقتصادی قرار گیرد. در اولین اقدام نیاز به تدوین ساختار کشف جرم زمین‌خواری با در نظر داشتن جامعیت آن برای کلیه سازمان‌های ذی‌ربط و الزام به تنظیم دستورالعمل‌ها و شیوه‌نامه‌های جرم‌یابی زمین‌خواری مختص و منحصر به هر کدام از اعضای این کارگروه و در نهایت تجمیع و رفع مغایرت‌ها و موازی‌کاری‌ها می‌باشد. از آنجا که اشراف اطلاعاتی در هر امری موجب بالا رفتن بازدهی و تحقق هدف و پایین آمدن خطرات و تبعات انجام آن امر می‌شود، باید برای این کارگروه نیز یک ستاد و سامانه خبری ایجاد گردد و جهت افزایش مشارکت مردمی، از طریق رسانه‌های جمعی و فضای مجازی آگاه‌سازی لازم صورت پذیرد. اطلاعات به‌دست آمده از این طریق در کنار اطلاعات واصله به دستگاه‌هایی مانند سازمان حفاظت محیط‌زیست، سازمان امور اراضی، سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری، سازمان ملی زمین و مسکن، بنیاد مسکن انقلاب اسلامی و سازمان ثبت اسناد و املاک کل کشور به همراه اقدامات اطلاعاتی رده‌های امنیتی و انتظامی کشور مانند وزارت اطلاعات، سازمان اطلاعات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، فراجا و سازمان بسیج مستضعفین با مدیریت پلیس مبارزه با جرائم اقتصادی می‌تواند بانک اطلاعاتی قوی و دقیقی را به‌دست دهد که از مهمترین ابزارها و پیش‌نیازهای مدیریت می‌باشد. در راستای هموار نمودن مسیر اقدامات اعضای کارگروه، اقدامات قانون‌گذاری و قضایی توسط قوه قضائیه و بازرسی کل کشور باید بدون ابهام و قاطعانه صورت پذیرد تا خلاء قانونی یا ابهام یا تناقضی در مسیر قانونی جرم‌یابی و برخورد با مجرمین و زمین‌خواران وجود نداشته باشد که همین امر علاوه بر جنبه پیشگیری و بازدارنده بودن، موجب خلع ید زمین‌خواران در کوتاه‌ترین زمان از اراضی غصب شده می‌گردد. از سوی دیگر پس از اصلاح ساختارها و بهبود فرآیندهای جرم‌یابی، از آنجا که عوامل انسانی باید مجری این

الگو و مقررات مربوطه باشند، با نظارت بالاترین مقام هر عضو یا تفویض اختیار صورت گرفته، انتصاب افراد بر مبنای اصل شایسته سالاری صورت پذیرد، به گونه‌ای که سوابق اجرایی مرتبط با جرم‌یابی زمین‌خواری را داشته باشد. در نهایت با برگزاری جلسات توجیهی تا رده سرانگشتان هر سازمان عضو این کارگروه، توسط پلیس مبارزه با جرائم اقتصادی یا به صورت مشترک با مراجع قضایی یا دیگر سازمان‌ها برای کارکنان مرتبط در هر عضو کارگروه، ضمن انتقال تجارب و اعلام شگردهای جدید زمین‌خواران یا شیوه‌های جدید اطلاعاتی و عملیاتی مبارزه با زمین‌خواری، می‌توان جرم‌یابی زمین‌خواری را به بهترین نحو مدیریت و در صورت نیاز، ساختارها، قوانین، دستورالعمل‌ها و رویه‌های اجرایی را اصلاح و به‌روزرسانی نمود.

سپاسگزاری

نگارندگان بر خود لازم می‌دانند که مراتب قدردانی خود را از کلیه عزیزانی که نقش قابل توجهی در تکمیل مصاحبه‌ها و پرسشنامه‌ها و پیشبرد این پژوهش داشته‌اند، به‌ویژه همکاران پلیس امنیت اقتصادی اعلام نمایند.

منابع

- توسلی، غلام عباس. (۱۳۹۵)، *نظریه جامعه‌شناسی* (چاپ هشتم)، تهران: سمت
- دارابی‌فر، محمدتقی. (۱۳۹۹)، *آسیب‌شناسی مقابله با پدیده زمین‌خواری در استان کردستان* [پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علوم انتظامی امین]
- ذوالفقاری، حسین؛ خورشیدی، عباس. (۱۳۹۶)، *تئوری مدیریت و رهبری*، مرزبانان
- رازانی، علی؛ طالبیان، حسین؛ نیازخانی، مرتضی. (۱۳۹۶)، بررسی رابطه شیوه‌های کشف جرائم اقتصادی با تأکید بر زمین‌خواری. *نشریه دانش انتظامی چهارم‌حال و بختیاری*، ۱۷(۳)، ۵۸-۳۵.

http://chb.jrl.police.ir/article_۵۵۵۵۵.html

- ۵ رحیمی، علی. (۱۳۹۹)، *الگوهای تحقیقات جنایی در جرم‌یابی*. *نشریه کارآگاه*، ۵۱(۱۴)،

http://det.jrl.police.ir/article_95273.html ۶۵-۴۴

- رضائیان، علی. (۱۳۹۵)، اصول مدیریت، سمت
- رفیعی کیا، هادی؛ وروایی، اکبر؛ ذوالفقاری، حسین؛ عبادی نژاد، سیدعلی. (۱۳۹۸). طراحی الگوی مدیریت پیشگیری انتظامی از تکرار جرائم (مورد مطالعه: جرم سرقت مسلحانه). *پژوهش‌نامه نظم و امنیت انتظامی*، ۱(۱)، ۴۵-۱۱۷.
- فرجی‌ها، محمد. (۱۳۹۵)، مدیریت امور جرم‌یابی. *کارآگاه*، ۱۵(۵)، ۶-۲۲.
- مختاری، سیدعلیرضا. (۱۳۹۴)، بررسی عوامل مؤثر در مبارزه با تصرفات اراضی ملی (زمین خواری)، [پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد، دانشگاه علوم انتظامی امین]
- ۳ - میرمحمدصادقی، حسین؛ رجبعلی، اسلام. (۱۳۹۶)، تحلیل جرم زمین‌خواری از منظر حقوق کیفری ایران. *حقوقی دادگستری*، ۱۵(۹۷)، ۵۳-۷۷.
- ۰ - نادرپور، محمدرضا. (۱۳۹۵)، بررسی عوامل مؤثر بر شکل‌گیری پدیده زمین‌خواری و راهکارهای مبارزه با آن، [پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد، دانشگاه علوم انتظامی امین]
- نجابتی، مهدی. (۱۳۹۳)، پلیس علمی. سمت
- نجف‌یگی، رضا؛ ادیب‌زاده، مریم؛ موسی‌خانی، مرتضی؛ دانش‌فرد، کرم‌اله؛ عالم‌تبریز، اکبر. (۱۳۹۶)، طراحی الگوی مدیریت عملکرد برای سازمان‌های دولتی. *مدیریت منابع در نیروی انتظامی*، ۱۹(۵)، ۱-۲۴.
- http://rmpjmd.jrl.police.ir/article_۳۳۳۳۳.html
- Blanchard K. (2018). *Punctual and purposeful manager*. Nevada: Management book
- Braun, V & Clarke, V. (2016). *Using thematic analysis in psychology. Qualitative research in psychology*, 3(2), 77-101.
- Denise M. Case. *Fuzzy Cognitive Map to Model Project Management Problems*. School of Computer Science and Information Systems Northwest Missouri State University, 2016.
- Vicol, Mark. *Is contract farming an inclusive alternative to land grabbing? The case of potato contract farming in Maharashtra, India. Journal: Geoforum- Volume 85, October 2017, Pages 157-166.*